

Rogala, Jan

"Bibliografia czasopism płockich 1810-1966", Lucyna Gołębiowska, Czesław Gutry, [w:] "Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego", T. 9, z. I, II, 1970 : [recenzja]

Rocznik Mazowiecki 5, 495-496

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nym w Dłużewie. Potem powrócił do Warszawy, gdzie zastało go powstanie. Wysiedlony stąd przez Niemców, cudem uniknął obozu pruszkowskiego i osiadł w odległym 2—3 km od Grodziska majątku Chlewnia. Pamiętnikarz odnotował reakcję miejscowej opinii na przebieg powstania. Dzień wyzwolenia tych okolic od okupanta hitlerowskiego, 17 stycznia, zastał autora w Chlewni.

Początki odbudowy zrujnowanego kraju obserwuje w ciągu dwu lat (luty 1945 — luty 1947) z Siennicy, gdzie pracował w ośrodku zdrowia (s. 274—281). Kiedy zaś znów został powołany na poprzednie stanowisko w Kuratorium Warszawskim, nadal utrzymywał, o czym relacjonuje, stosunki z Siennicą, zwłaszcza z dyrektorem tamtejszego seminarium nauczycielskiego, znanym w latach międzywojennych postę-

powcem i postępowym działaczem pedagogicznym Gnoińskim i jego żoną. Z dniem 1 IX 1961 r., po 57 latach pracy zawodowej, przeszedł sędziwy pamiętnikarz na emeryturę. Tym też faktem zamknął swoje wspomnienia.

Jakkolwiek „Spojrzenie wstecz” nie zawiera żadnych rewelacji, jednak historyk Mazowska znajdzie tam wiele tego, co na ogół w opracowaniach czy innych pamiętnikach bywa usuwane w cień — codzienne życie prowincjonalnego lekarza czy w ogóle pracującego inteligenta oraz jego percepcję zjawisk otaczającego go świata owych lat.

Wydawnictwo, niestety, nie tylko nie zaopatrzyło książki w skorowidz nazwisk, co należy do podstawowych wymogów edycji pamiętników, lecz nawet nie zamieściło spisu rozdziałów.

L. H.

Bibliografia czasopism płockich 1810—1966. Oprac. Lucyna Gołębiowska, pod kierunkiem Czesława Gutrego. [W]: Rocznik Historii Czołpisiemiennictwa Polskiego T. 9: 1970 z. I s. 131—148; z. 2 s. 227—247.

Czasopiemiennictwo na Mazowszu do tej pory w małym stopniu zbadane, dotychczas znane jedynie z fragmentarycznych opracowań, zyskało ostatnio interesującą i jakże potrzebną pracę bibliograficzną, przygotowaną przez Lucynę Gołębiowską przy współudziale Józefy Felickiej i Czesława Gutrego. Praca, która nosi tytuł „Bibliografia czasopism płockich”, zawiera rejestr 191 tytułów czasopism, jakie ukazywały się w Płocku lub Płocka dotyczące w latach 1810—1966.

Z bibliografii wyłączono wydawnictwa ciągłe, nie będące czasopismami w ścisłym znaczeniu tego słowa, a więc kalendarze, cyrkularze i sprawozdania periodyczne, gdyż to rzekomo przekraczało możliwości wydawcy. Wydaje mi się, iż w ten sposób bibliografia zubożała o kilkadziesiąt niezwykle cennych pozycji bibliograficznych.

Na uwagę zasługuje poprawny opis bibliograficzny, w którym rejestrowano następujące elementy: tytuł, podtytuł, częstotliwość, jeśli nie była określona w podtytule, wydawca, redaktor, miejsce wydania, format w cm, nazwa drukarni, adres wydawniczy, a następnie roczniki i numery zachowanych egzemplarzy czasopism. W bardzo licznych adnotacjach uwzględniano: datę numeru pierwszego i ostatniego, kolejność wydanych numerów, w wypadku gdy wychodziły one nieregularnie, oraz wszelkie zmiany, jakie zachodziły w czasie ukazywania się danego tytułu czasopisma.

Bibliografia czasopism płockich jest jednocześnie centralnym katalogiem, gdyż podawano ponadto zachowany zasób i sygnatury czasopism w różnych bibliotekach. Według zamieszczonego spisu sigłów nazw instytucji, wyyska-

no zbiory 37 bibliotek polskich, chociaż badania przeprowadzono głównie w kilku zbiorach, a mianowicie: w Bibliotece im. Zielińskich w Płocku, w tamtejszej Bibliotece Diecezjalnej, w płockich zakładach pracy, które wydawały swoją prasę, oraz w Centralnym Katalogu Czasopism Biblioteki Narodowej, skąd uzyskano wiadomości o zbiorach czasopism płockich na terenie kraju. Te dane uzupełniono informacjami zaczerpniętymi z bibliografii oraz ze źródeł w publikacjach. Ogromną większość opisów autorka sporządziła z autopsji. Do części tytułów nie udało się jej dotrzeć, chociaż opisy takie również uwzględniono, powołując się w takich wypadkach na źródła drukowane.

Bibliografię zamyka spis pomocniczy, a mianowicie indeks chronologiczny czasopism niewątpliwie bardzo potrzebny, pożądanym byłoby ponadto indeks nazwisk (redaktorów, wydawców i drukarzy).

Praca Lucyny Gołębiewskiej jest rzetelnym opracowaniem, zawierającym dużo istotnych szczegółów — jest niewątpliwie najlepszym źródłem do dziejów czasopiśmiennictwa płockiego.

Mimo tego optymistycznego stwierdzenia pozwolę sobie poczynić pewne uzupełnienia do niniejszej bibliografii, o kilka tytułów, które nie zostały tu uwzględnione, a mianowicie: Rzeczpospolita. Wydanie płockie. Wyd. Kazimierz Wasilewski. Płock 1923, nr 1—19; Polska Narodowa. Tygodnik

społeczno-polityczny. Red. i wyd. Tadeusz Bączkowski. Łowicz-Płock-Skierniewice R. 1:1936—3:1938; Głos Związkowy. Jednodniówka. Płock (25 VII 1931), wyd. pod redakcją Heleny Pilarskiej; Głos Koleżeński Szkół Rolniczych Ziemi Płockiej i Związków byłych Wychowanków. Niegłoty-Płock [R.] 1:1928 — [3]:1930; Chamcówka Suwalska. Jednodniówka żydoznawcza. Red. i wyd. Józef Jaxa-Gryf-Chamiec [b. r., przed 1939 r.]. Nr 5 tego wydawnictwa nosi nazwę „Chamcówka Płocka”, drukowana była w drukarni Braci Detrychów w Płocku.

Bibliografia czasopism płockich wydana została w tomie 9(1970) Rocznika Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego w dwóch odcinkach. Wydaje mi się, iż dzielenie bibliografii retrospektywnej na części, drukowanej w dodatku w wydawnictwie niesamoistnym, nie jest szczęśliwym rozwiązaniem, a wręcz przeciwnie, w ten sposób powstały nawet pewne niedogodności w korzystaniu z niej. Obydwa odcinki bibliografii liczą razem zaledwie 39 stronik druk. Należałoby pamiętać o tym, że bibliografia retrospektywna nie jest okolicznościowym felietonem, który z reguły bywa drukowany w odcinkach. Sytuację w tym wypadku uratowałyby scalona nadbitka bibliografii, wydana w 100—200 egzemplarzach. Szkoda, że nie udało się tego zrealizować podczas druku tej pracy.

Jan Rogala

Maria Grad-Mucowa, *Fleksja rzeczowników w gwarach Mazowsza*, Warszawa 1970, Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych, s. 108.

Niezbyt bogata seria publikacji dialektologicznych poświęconych Mazowszu powiększyła się o nową, wartościową pozycję przygotowaną w Pracowni Dialektologicznej Zakładu Językoznawstwa IBL PAN — rozprawę

Marii Grad-Mucowej pt. „Fleksja rzeczowników w gwarach Mazowsza”. Jest to właściwie pierwsze syntetyczne opracowanie określonego działu morfologii gwar mazowieckich obejmujące cały teren. Wcześniejsze